

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

VÝŽIVNÉ PODLE ZÁKONA O RODINĚ A ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ

© Zdeňka Králíčková, 2009

PRAMENY

- LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
č. 2/1993 Sb.
- ZÁKON O RODINĚ
z. č. 94/1963 Sb., ve znění zejména z. č. 91/1998 Sb.
- ZÁKON O SOCIÁLNĚPRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ
z. č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM
z. č. 97/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- PŘIPRAVOVANÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK
  - www.psp.cz, V. volební období, tisk č. 835
- PŘIPRAVOVANÝ ZÁKON O VÝŽIVNÉM
  - www.psp.cz, V. volební období, tisk č. 849

PROCESNÍ PRAMENY

- OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD
z. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM
z. č. 97/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

LITERATURA

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: České rodinné právo. 3. vyd. Brno: MU, 2006.*
- *Hrušáková, M. a kol.: Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.*
- *Nová, H., Těžká, O. : Vyživovací povinnost. Praha: Linde, 1995.*

POJEM VÝŽIVNÉ

- MAJETKOVÉ PRÁVO ODVOZENÉ OD STATUSOVÝCH PRÁV RODINNÝCH
- VÝŽIVA V ŠIRŠÍM SLOVA SMYSLU
- PLNĚNÍ
  - V PENĚZÍCH
  - NATURÁLNÍ - osobní péče, poskytování bydlení

ÚČEL VÝŽIVNÉHO

- ZABEZPEČOVÁNÍ A ÚHRADA VŠECH ODŮVODNĚNÝCH POTŘEB OPRÁVĚNÉHO
  - ROZSAH: VIZ JEDNOTLIVÉ DRUHY VÝŽIVNÉHO

ZÁSADY

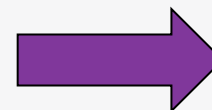
- odvozenost od statusových práv rodinných:
  - manželství
  - registrované partnerství
  - rodičovství
  - příbuzenství
- taxativní výčet osob povinných a oprávněných:
  - manželé/rozvedení manželé
  - registrovaní partneři/bývalí registrovaní partneři
  - příbuzní v řadě přímé
  - neprovdaná matka a těhotná žena (společné rodičovství)
    - nikoli druh a družka, nevlastní rodič, sourozenci, švagři ...
    - faktické dobrovolné plnění - význam dle § 474/1 a 448/1 ObčZ

- rodinná solidarita - dobrovolnost plnění
- negativní kritérium - rozpor s dobrými mravy
srov. § 96/2 ZOR, 12/2 ZRP

„Rozpor s dobrými mravy jako důvod nepřiznání výživného dle § 96 odst. 2 ZOR je **spjat s jednáním osoby, která se přiznání výživného domáhá** a nikoli s jednáním osob jiných, ať již povinných, tj. těch, vůči kterým směřuje nárok na plnění vyživovací povinnosti, anebo osob třetích.“

Nález III. ÚS 606/04

- předpokladem zásadně stav odkázanosti na výživu (se zákonnými výjimkami)
- kogentnost
- nepřevoditelnost
- nepromlčitelnost

- **zvláštní ochrana nezletilých dětí**
  - ex offo
  - kumulace s jinými věcmi - otcovství, rozvod
  - lze přiznat i tři roky zpětně (2008: NOVĚ I PRO ZLETILÉ)
  - exekuce - přednostní pohledávka

DRUHY VÝŽIVNÉHO PODLE ZÁKONA O RODINĚ

- vyživovací povinnost rodičů k dětem (§§ 85 - 86)
- vyživovací povinnost dětí k rodičům (§ 87)
- vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými (§§ 88 - 90)
- vyživovací povinnost mezi manžely (§ 91)
- vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely (§§ 92 - 94, obecné a tzv. sankční výživné)
- vyživovací povinnost otce k matce jeho dítěte (§ 95/1)
- vyživovací povinnost pravděpodobného otce k těhotné ženě (§ 95/2)

DRUHY VÝŽIVNÉHO PODLE ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ

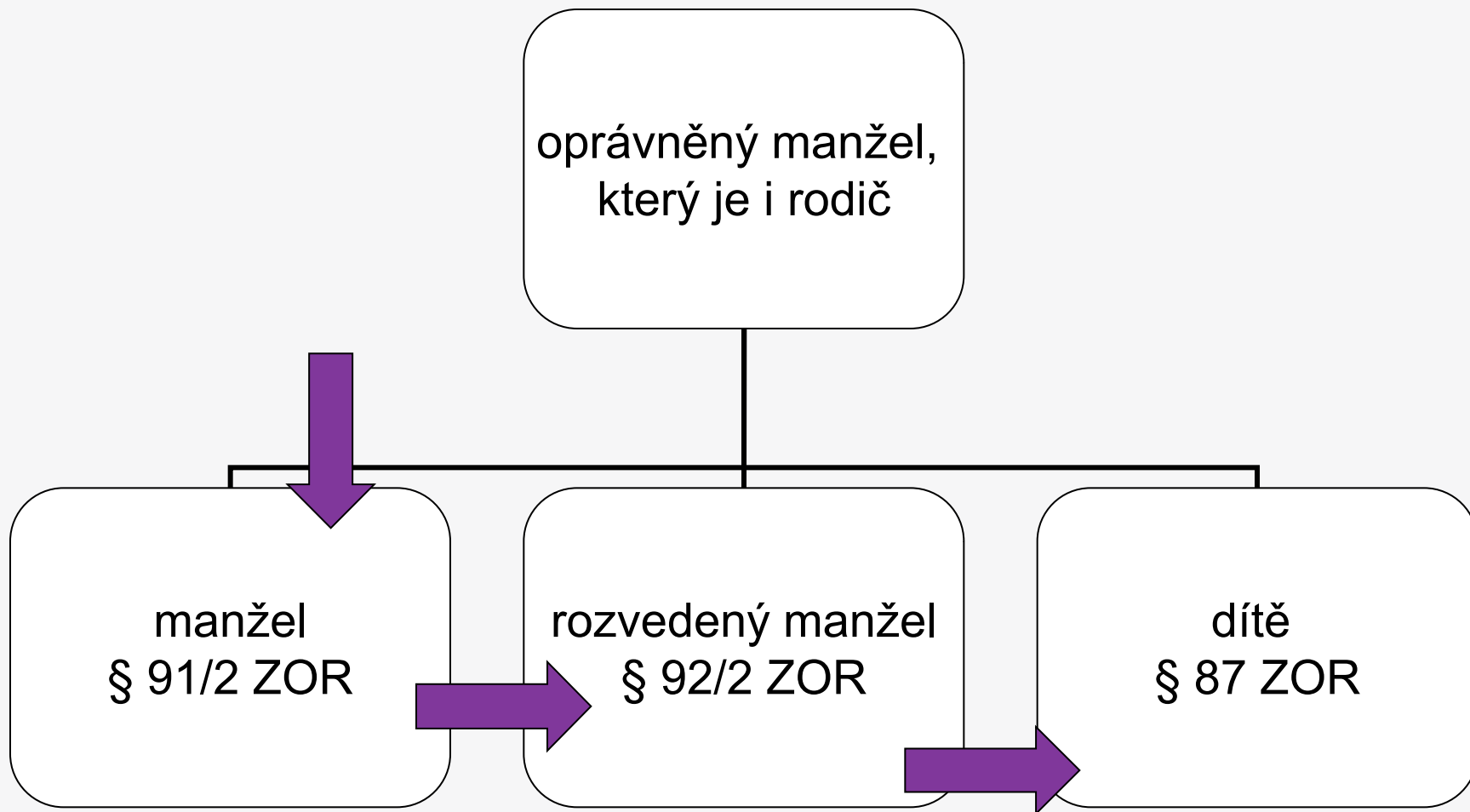
- vyživovací povinnost mezi partnery (§ 10 ZRP)
- vyživovací povinnost mezi bývalými partnery (§§ 11 ZRP, obecné a tzv. sankční výživné)

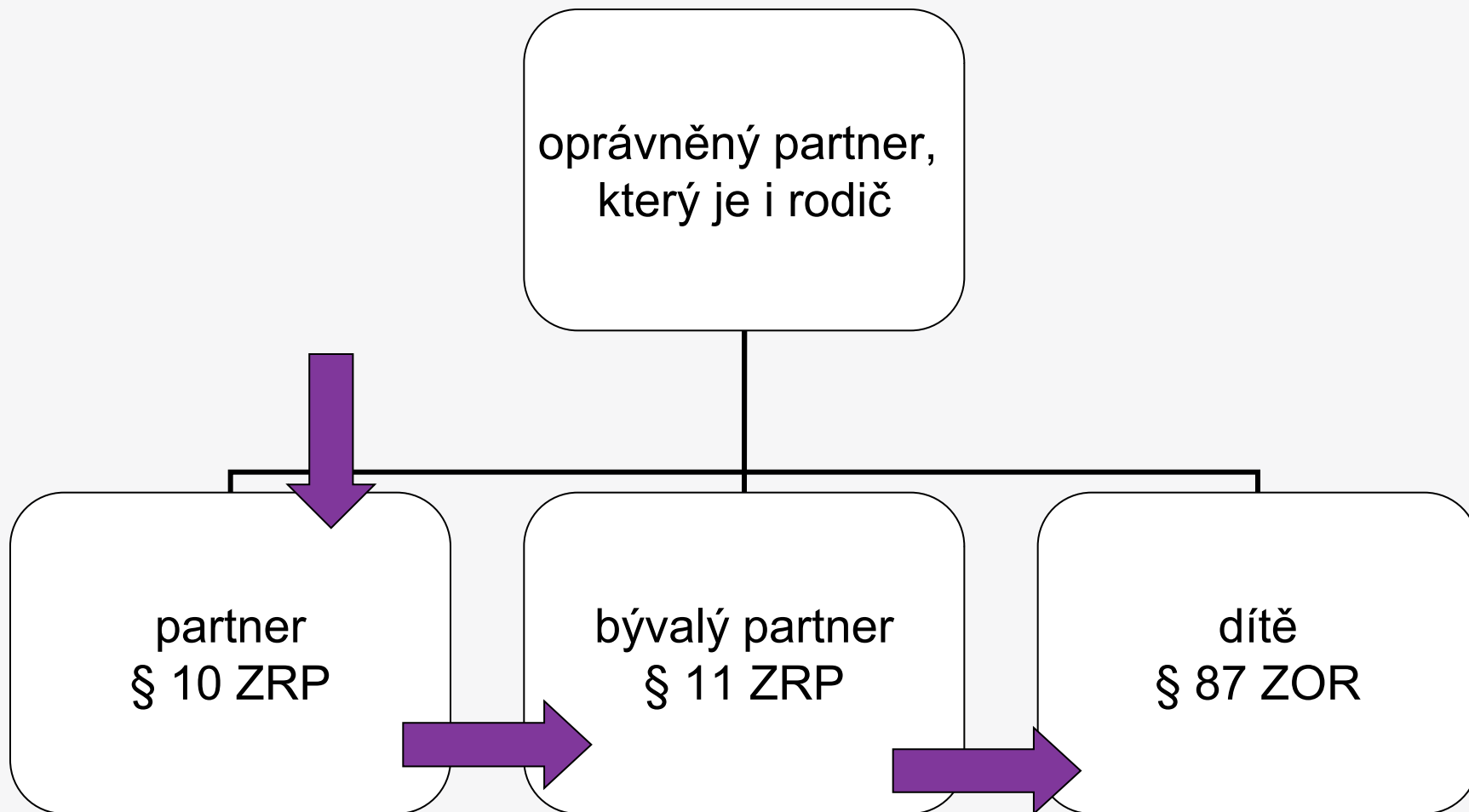

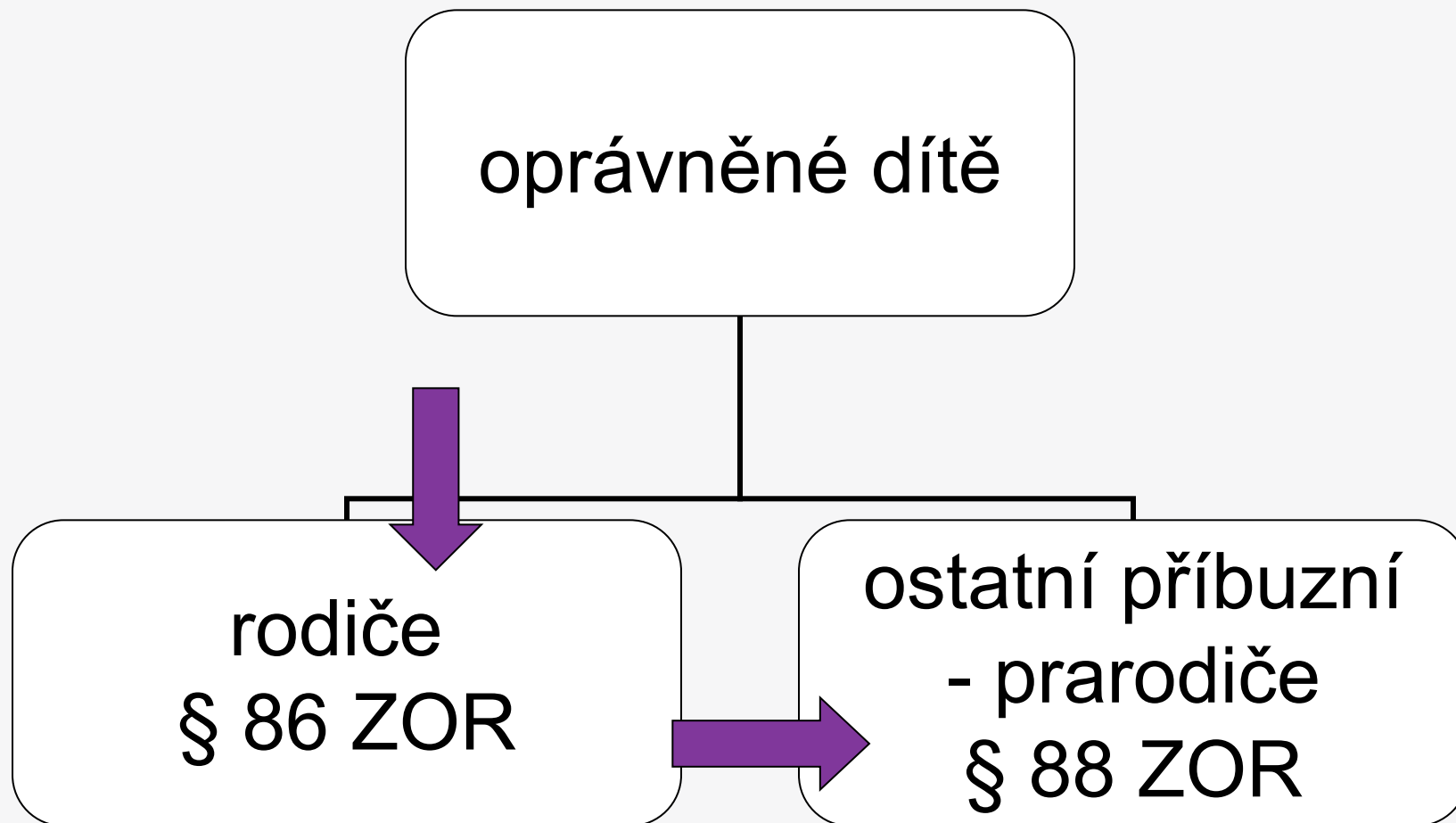
KONKURENCE

jednotlivých druhů výživného

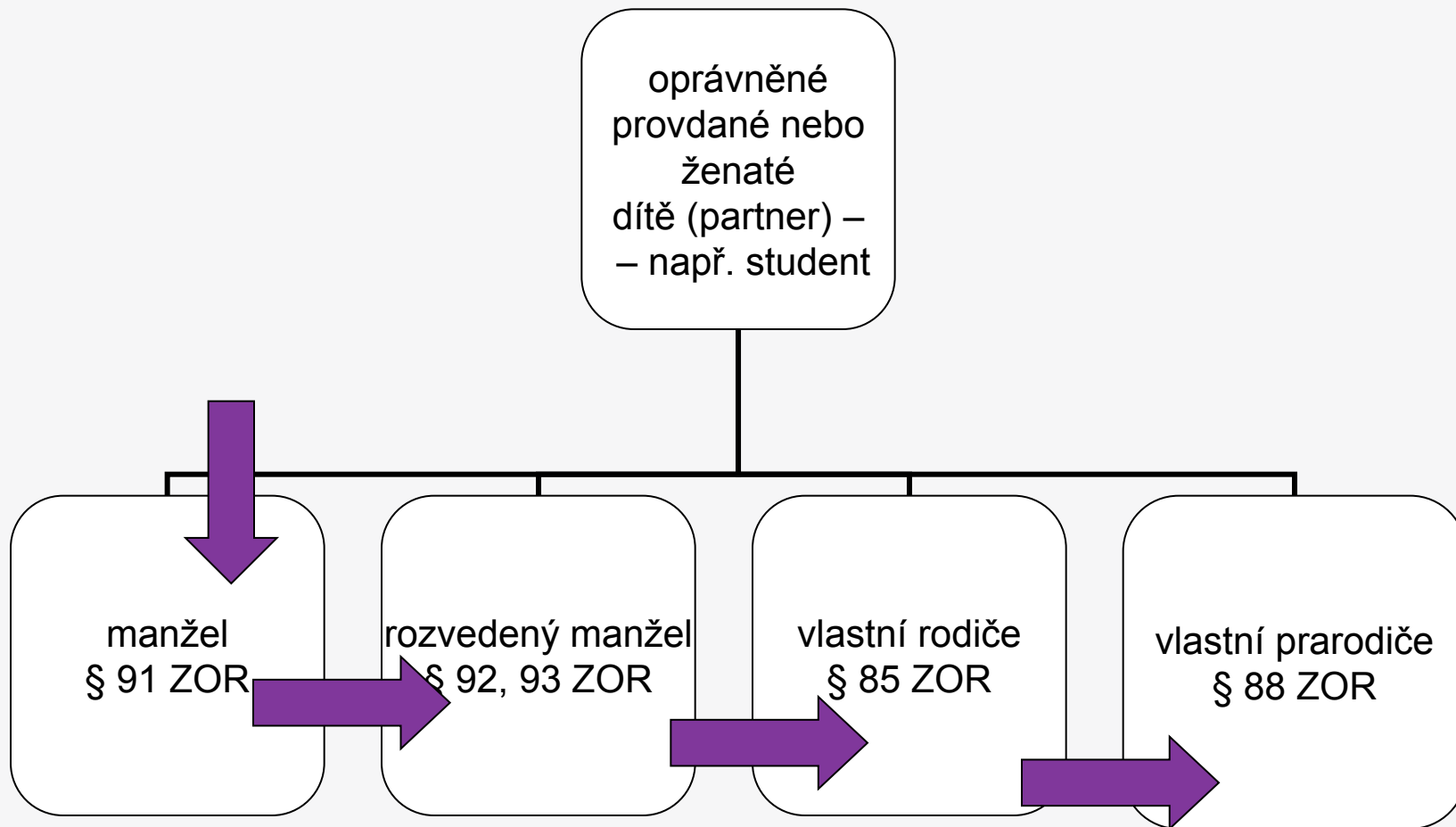
- upravuje výslovně zákon
- systematický a účeloslovný výklad
- judikatura

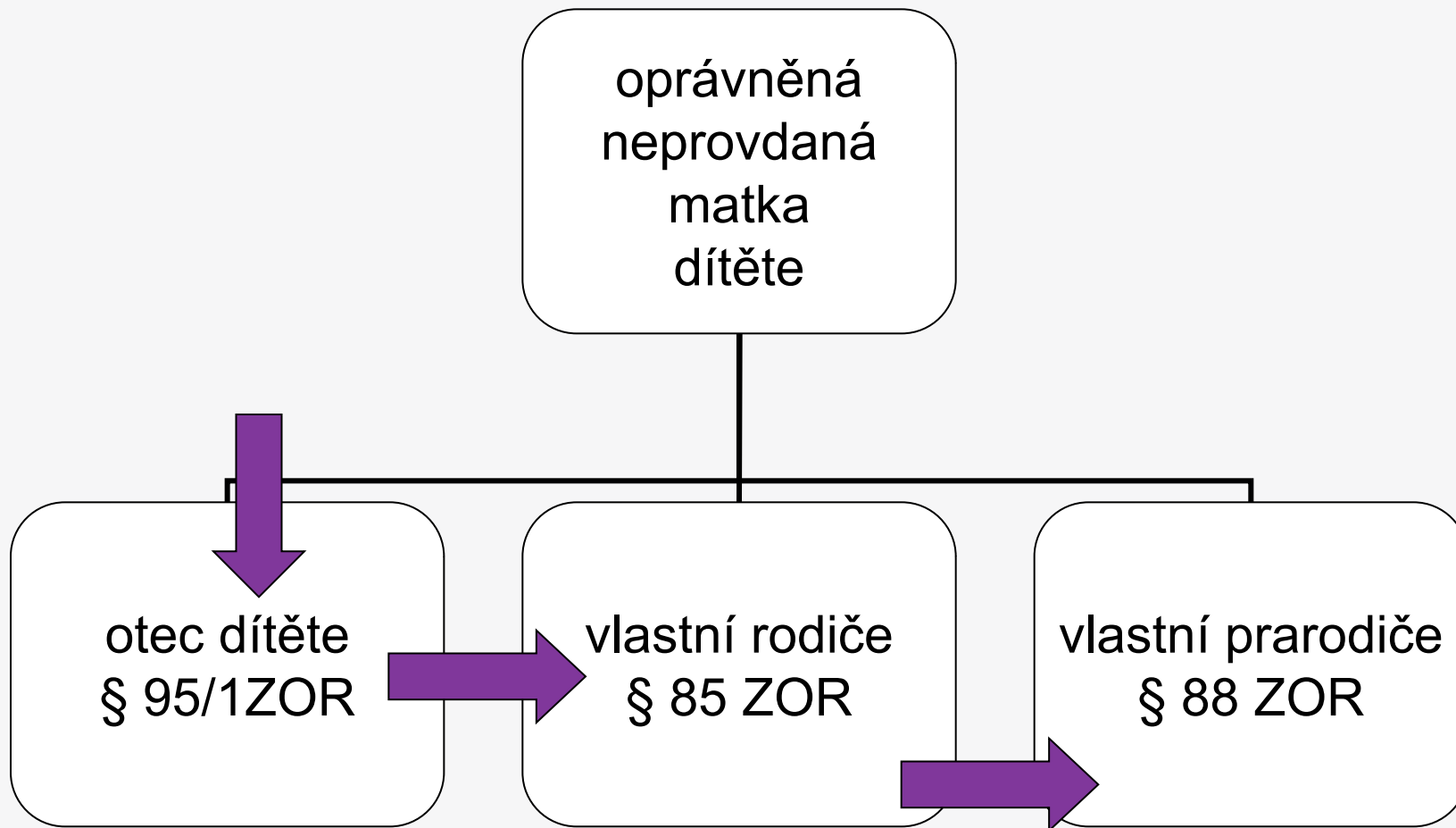

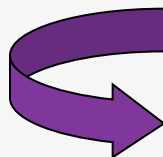

ROZSAH VÝŽIVNÉHO

- zákon *nezná objektivizaci výživného* (např. tabulky, procenta, dříve: metoda soudce Grulichy), min. nebo max. výši (Slovensko: 30% životního minima na nezl. dítě)
- výživné nemá spotřební charakter

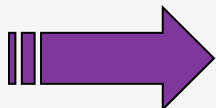

- možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného
reálné i potencionální: § 96/1 ZOR, § 12/1 ZRP

a

- odůvodněné potřeby oprávněného -
zpravidla stav odkázanosti na výživu

- *STEJNÁ ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ*
- *SLUŠNÁ VÝŽIVA*
- *PŘIMĚŘENÁ VÝŽIVA*
- *NUTNÁ VÝŽIVA*

VZNIK VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

- se vznikem rodinného statusu
  - ze zákona
- obrovlnost plnění
- není-li plněno dobrovolně:
  - žaloba
  - nezletilí: návrh i ex offo

SPLATNOST VÝŽIVNÉHO

- zejména pravidelné měsíční platby - § 97 ZOR
- lze i naturálně - osobní péče a poskytování bydlení
- výjimky:
  - jednorázové platby
    - § 95/2 ZOR „zálohování“ výživného pravděpodobným otcem“
    - § 94/2 ZOR „koupě rozvodu“
    - § 97/2 ZOR - „zálohování“ výživného rodičem
      - x zálohování výživného státem (Slovensko, Rakousko)

ZMĚNA POMĚRŮ

- *clausula rebus sic stantibus x rei iudicata*
- § 99 o. s. ř.
- *snížení, zvýšení, zrušení soudem*

- *snížení nebo zrušení výživného u nezletilých dětí:
spotřebované výživné se nevrací*

valorizace výživného

- legislativní návrhy z poloviny 90. let
- valorizační klauzule v rozsudku
- doposud nebyly přijaty

ZAPOČTENÍ

- znamená zánik závazku
- speciální úprava
- lze pouze *dohodou* stran § 97/3 ZOR, § 12/4 ZRP
- nelze *jednostranně* dle ObčZ - sankce: absolutní neplatnost
- u nezletilých dětí nelze *vůbec* - sankce: absolutní neplatnost

ÚHRADA PLNĚNÍ ZA JINÉHO

- následný regres
- nejedná se o bezdůvodné obohacení dle ObčZ
- speciální úprava dle § 101 ZOR
  - např. předběžné opatření dle § 95/2

ZÁNİK VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI

■ absolutní:

- se zánikem rodinněprávního vztahu
- uzavřením manželství
- uplynutím doby

■ relativní:

- pomine-li stav odkázanosti na výživu
  - dítě je přechodně schopné se samo živit
- podstatná změna poměrů
  - ztráta zaměstnání, nemoc, soc. potřebnost, podnikatelské riziko, vazba

NÁVRH ZÁKONA O VÝŽIVNÉM V. volební období, tisk č. 849

- MINIMÁLNÍ VÝŽIVNÉ
- ZVYŠOVÁNÍ VÝŽIVNÉHO - NIKOLI VALORIZACE
- NÁHRADNÍ VÝŽIVNÉ (dříve: 205, 2007)